

Голас Радзімы

№ 10 (1374)

САКАВІК 1975 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫНІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 20-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

**ВАЙНА,
ПЕРАМОГА,
ПАМЯЦЬ**

«А РАНЕЙ ТУТ БЫЛО БАЛОТА»,—СКАЗАУ БРЫГАДЗІР, ЛЮБУЮЧЫСЯ ПАНАРАМАЙ НАФТАГІГАНТА...

«Першы, палескі...»
стар. 2—3.

КРЭПАСЦЬ ЗМАГАЛАСЯ ДА АПОШНЯГА САЛДАТА

«Бессмяротны гарнізон»
стар. 4.

Анатоль БАЯРОВІЧ:

МОЙ СУСЕД—СТАНІСЛАУ СЯЛІЦКІ, ПРАЦАВАУ, ЯК І ВАЯВАУ, З СЯЛЯНСКАЙ ШЧЫРАСЦЮ

«Шчасце працай здабываюць»
стар. 5.

ПЕСНІ У ПАМЯЦЬ БАЯВЫХ СЯБРОУ

«Паездка ў Рудню»
стар. 7.

Гасцінна прымала Беларусь удзельнікаў Усесаюзнай нарады пісьменнікаў і крытыкаў, прысвечанай тэме «Неўміручы подзвіг народа ў Вялікай Айчыннай вайне і савецкая літаратура».

НА ЗДЫМКАХ: сустрэча на Мінскім вакзале, злева направа — С. СМІРНОЎ, Н. СНЯЖКОВА, І. МЕЛЕЖ, А. САФРОНАЎ; А. АДАМОВІЧ і К. СІМАНАЎ; дэлегацыя пісьменнікаў усклала вянок да абеліска Перамогі; С. СМІРНОВУ, нястомная пісьменніца праца якога адкрыла многія імёны легендарных абаронцаў Брэсцкай крэпасці, падносяць хлеб-соль удзячныя брастчане.

Фота У. КРУКА.

раг інтэрв'ю з кіраўнікамі Саюза пісьменнікаў СССР, з выдатнымі савецкімі літаратарамі, у якіх, як правіла, задавалася пытанне: «Чаму менавіта сталіца Савецкай Беларусі абрана месцам усесаюзнай сустрэчы пісьменнікаў і крытыкаў?» Адказы былі аднадушнымі. Нарада напярэдадні 30-годдзя Вялікай Перамогі збіраецца ў Мінску не выпадкова. Беларусь адна з першых прыняла на сябе удар фашысцкіх полчышчаў. На долю беларускага народа выпалі пакуты трохгадовай гітлераўскай акупацыі. Паўмілённая армія партызан і падпольшчыкаў, жыццё кожнага чацвёртага жыхара — вось уклад Беларусі ў самую цяжкую і велічную Перамогу савецкага народа.

Сярод літаратараў, удзельнікаў нарады ў Мінску, было нямала вэтэранаў, франтавы лёс якіх звязан з Беларуссю. Украінскія пісьменнікі Юрый Збанацкі, Платон Варанько, рускія Анатоль Анань-

еў і Уладзімір Карпаў ніколі не забудуць руіны беларускіх гарадоў і папаялішчы вёсак, магілы баявых таварышаў на нашай зямлі. Беларускімі партызанамі і сёння называюць сябе татарскі пісьменнік Закі Нуры, казахскі Адзіл Шарыпаў, калмыцкі Міхаіл Хонінаў. Сваіх будучых герояў сустрэў на франтавых дарогах Беларусі Канстанцін Сіманаў.

Скліканне Усесаюзнай нарады пісьменнікаў і крытыкаў у Мінску — гэта і прызнанне творчага ўкладу беларускай літаратуры ў летапіс Вялікай Айчыннай вайны. «Подзвіг народа, — адзначаў у сваім дакладзе «Асноўныя тэндэнцыі савецкай літаратуры аб Вялікай Айчыннай вайне» доктар філалагічных навук прафесар Леў Якіменка, — адлюстраваны ў многіх творах беларускіх пісьменнікаў, творах, якія па чысціні патрыятычнага пачуцця, па сваёй мастацкай завершанасці, па напружанню думкі складаюць

прыкметны набатак савецкай літаратуры. Якуб Колас, Янка Купала, Пятрусь Броўка, Максім Танк, Аркадзь Куляшоў, Кузьма Чорны, Міхась Лынькоў, Пімен Панчанка, Кандрат Крапіва, больш маладыя іх сабраты Аляксандр Адамовіч, Янка Брыль, Васіль Быкаў, Іван Мележ, Іван Навуменка, Іван Шамякін, Іван Чыгрынаў... Мне здаецца, што можна было б спакойна прачытаць даведнік Саюза пісьменнікаў Беларусі, бо няма, бадай, ніводнага пісьменніка ў рэспубліцы, які не сказаў бы свайго слова аб вайне».

Нарада пісьменнікаў і крытыкаў у Мінску стала падзеяй вялікага грамадска-палітычнага значэння. І ў першую чаргу таму, што яна яшчэ раз абгрунтавала бязмерную важнасць і актуальнасць

[Заканчэнне на 6-й стар.]

Оплачено по расчёту
МИНСК ГСП
ул. Красноармейская 9

Гос. о-ка им. Ленина

ГОРАД-ГЕРОЙ МІНСК стаў месцам Усесаюзнай нарады пісьменнікаў і крытыкаў на тэму «Неўміручы подзвіг народа ў Вялікай Айчыннай вайне і савецкая літаратура». Больш за 150 літаратараў з Масквы, Ленінграда, усіх саюзных рэспублік з пачуццём вялікай адказнасці, глыбока і ўсебакова абмяркоўвалі творы, што складаюць адну з асноўных тэм савецкай літаратуры — тэму Вялікай Айчыннай вайны. У рабоце прадстаўнічага пісьменніцкага форуму прынялі ўдзел адказныя партыйныя і савецкія работнікі рэспублікі. З вялікай прававой на нарадзе выступіў кандыдат у члены Палітбюро ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КПБ Пётр Машэраў.

Яшчэ задоўга да пачатку нарады ў рэспубліканскім друку быў змешчаны шэ-

ПАДБЯРЫЦЕ МНЕ РАБОТУ

Вось ужо больш чым сорок гадоў у СССР не існуе беспрацоўя. Інтэнсіўнае развіццё дзяржаўнай індустрыяльнай базы на аснове навукова абгрунтаванага планавання з улікам наяўных людскіх рэсурсаў дазваляе дакладна ўлічваць патрэбы вытворчасці ў кадрах. Менавіта поўнай занятасцю ўсяго працаздольнага насельніцтва можна растлумачыць той факт, што 80 працэнтаў прыросту прамысловай прадукцыі ў Беларусі цяпер дасягаецца за лік павышэння прадукцыйнасці працы.

Пэўная абмежаванасць людскіх рэсурсаў паставіла перад нашым грамадствам задачу больш эфектыўнага і рацыянальнага іх выкарыстання. У гэтым адна з галоўных прычын таго, што далейшае развіццё прамысловасці ў Беларусі ў асноўным засяроджваецца ў малых і сярэдніх гарадах. Вытворчасць, такім чынам, больш набліжаецца не толькі да сыравінных крыніц, але і да працоўных рэсурсаў. І яшчэ адзін аспект справы набывае асабліва актуальнае сацыяльнае значэнне: чалавек павінен мець магчымасць выбіраць такую работу, якая яго найбольш задавальняе, адпавядае яго фізічным, інтэлектуальным і, калі можна так сказаць, эстэтычным схільнасцям.

Савецкія сацыялагі падлічылі, што ў нашых умовах для таго, каб самастойна адшукаць задавальняючую работу, трэба патраціць у сярэднім больш за месяц. Паўстала пытанне, ці можна скараціць тэрмін працаўладкавання.

У апошнія гады добрую паслугу ў гэтым пачалі аказваць бюро па працаўладкаванні і інфармацыі насельніцтва. Іх ні ў якім разе нельга параўноўваць з біржамі працы. Калі на капіталістычную біржу беспрацоўны прыходзіць для таго, каб стаць у чаргу на атрыманне якога-небудзь рабочага месца і цярдліва чакае яго гадамі, то да паслуг савецкіх бюро па працаўладкаванні звяртаюцца тады, калі хочучы выбраць лепшую работу.

Непасрэдны кантакт гэтых бюро з прадпрыемствамі і арганізацыямі, міністэрствамі і планавымі органамі, свечасова і аператыўна інфармацыя, якую яны там атрымліваюць, дазваляюць прапанаваць некалькі месца на выбар і тым, хто імкнецца атрымаць новую прафесію, і тым, хто хоча перайсці на іншае прадпрыемства. Кожны атрымлівае самую поўную інфармацыю аб цікавых для яго валантных месцах. Наведвальнікі бюро маюць магчымасць улічыць практычна ўсе ўмовы працы, заробную плату, працягласць аплатаемага водпуску, перспектыву службовага павышэння і г. д. Усе гэтыя паслугі аказваюцца бясплатна.

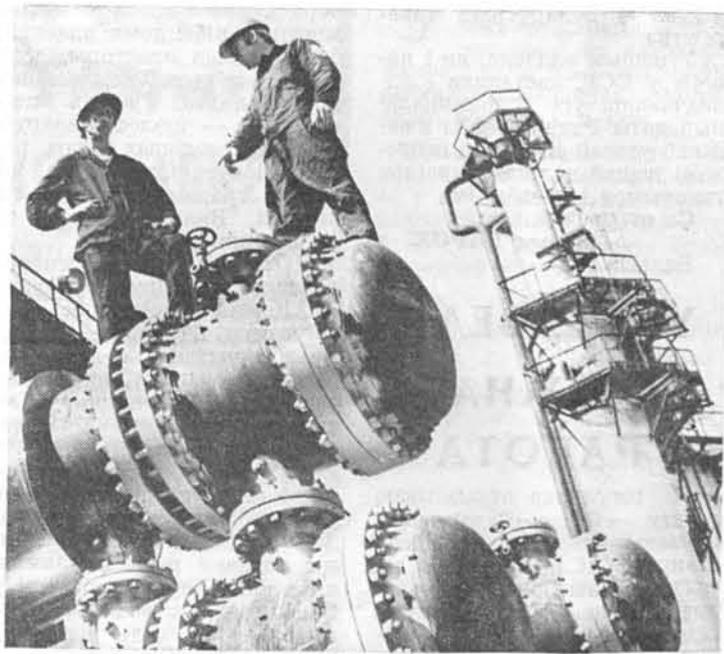
Права на працу гарантаваны ў нас асноўным Законам — Савецкай Канстытуцыяй. У адпаведнасці з ім кожнаму забяспечваецца раўнапраўе незалежна ад нацыянальнасці і расы. Жанчыны ў Савецкім Саюзе карыстаюцца роўнымі з мужчынамі правамі на працу, яе аплату і сацыяльнае забеспячэнне.

Яшчэ ў першыя гады Савецкай улады па ініцыятыве У. І. Леніна быў прыняты рад дэкрэтаў, накіраваных на паліпшэнне ўмоў працы. Адрозна ж быў уведзены 8-гадзінны рабочы дзень, устаноўлены строгія правілы аховы працы жанчын і падлеткаў, штогадовае прадастаўленне працоўным аплатаемых водпусकाў. Новае развіццё ўсе гэтыя сацыяльныя даброты знайшлі затым у Кодэксе СССР і саюзных рэспублік аб працы.

Клопат аб удасканаленні ўмоў працы ў Савецкай краіне стаў агульнанароднай справай. Адно з сведчанняў гэтага — самы нізкі ўзровень вытворчага траўматызму. За апошнія пяць гадоў гэты ўзровень знізіўся ўдвая. Між тым, дзяржава працягвае павялічваць выдаткі на далейшае ўдасканаленне ўмоў працы. Справай гэтай у нас займаюцца як непасрэдна дзяржаўныя органы, так і ўплывовыя грамадскія арганізацыі, перш за ўсё прафсаюзы.

Такім чынам, забеспячэнне чалавека працай па гусце і клопат аб яе ахове ў нашым грамадстве лічыцца справай дзяржаўнай важнасці.

П. СУДАКОВ.

На Мазырскім нафтагіганце.

навічкі Уладзімір Жолудзь, Сяргей Чарняк, Мікалай Бабін, Уладзімір Гарбар, Мікалай Курмас — таксама працавітыя. Дастойна замянілі тых, хто пайшоў у армію. Асабліва мяне радуе Валера Ткачук. У яго ўсё неяк так складваецца, як і ў мяне: пасля арміі на будоўлю, потым выселле. Жонка яго Ніна Аляксандраўна выкладае беларускую мову і літаратуру ў вёсцы Розы Люксембург, што за Ельскам.

Мы падыйшлі да катлавана. Тое, што я ўбачыў, здзівіла мяне і захапіла. Унізе ляжаў велізарны, дакладна спланаваны бетонны круг, пакрыты невялікімі квадратамі з чорных пруту арматуры. Клеткі арматуры на шэрым бетоне нагадвалі нейкі нязвычайны дыван, разасланы на глыбіні некалькіх метраў. Вакол яго хлопцы ставілі апалубку.

— Ну вось, «падушку» пад падмурак коміна паклалі, — сказаў Фралоў, заглядаючы разам са мной у катлаван. — Канчаем ставіць апалубку. Падыйдзе зараз кран, закінем у катлаван арматуру, — кіўнуў ён у бок штабеляў канструкцый, якія гарой узвышаліся над катлаванам, — і пачнем нарошчваць падмурак. Потым зальем бетоном...

А потым, падумаў я, зноў прыляцяць цудоўныя хлопцы, — браты Буслы—Павел, Уладзімір, Віктар—і пачнуць на падмурку ўзводзіць такі ж коміні, які яны ўзвялі на першай чарзе НПЗ і ЦЭЦ. Я любаваяўся тады іх мужнай работай. Яны, гэтыя палескія хлопцы, працавалі на галавакружнай вышыні так, нібы гулялі па набярэжнай Прыпяці ў Мазыры ў выхадны дзень.

Радуючыся, як і Фралоў, таму, што тут зроблена праца будаўнікоў, я ў душы развітваўся з тым, што тут было раней. У час мітыngu на плошчы ля завода да мяне падыйшоў

мой былы вучань Станіслаў Збароўскі. (Я некалі настаўнічаў у гэтых мясцінах).

— Ну, бачыце, што робіцца на нашых былых палатках? — кіўнуў ён у бок завода.

— Такого плёну куштаўніцкія калгаснікі ніколі не збіралі, — адказаў я жартам і, кіўнуўшы ў бок коміна, працягваю: — «Рэпка» такая вырасла, што яе ўжо ніхто не выцягне...

— Дык і садзілі яе не казачны дзед з бабай, — усміхнуўся Збароўскі.

— Ну, як там Куштаўніца? — спытаў.

— Няма Куштаўніцы.

— Шкада?

— А што шкадаваць, — махнуў рукой Станіслаў. — Далі мне добрую двухпакаёвую кватэру ў Мазыры. Жонка не на радуецца: тут табе і вада, і газ, і святло. Прыду з завода, у ванне памыюся — і кум каралю.

— А Станіслаў Ламановіч, Мечыслаў Багінскі, Антон Абрамовіч? — пытаю пра іншых сваіх былых вучняў.

— Яны ў саўгасе працуюць. У новую вёску Крыніцы перабраліся. А там тое ж, што і ў горадзе: і той жа газ і тыя ж ванны. Вуліцы асфальтам пакрыты.

Вялікая будоўля змяніла не толькі глухую некалі мясціну Палесся, але і жыццё палешукоў.

Спускаюся ў катлаван. За плячым чую гул матара і лязгат гусеніц па падмерзлай зямлі:

— Ну, вось і кран ідзе, — узрадаваўся Фралоў. — Хлопцы, рыхтуйцеся прымаць арматуру!

...Бурліць у катлах завода беларуская нафта. Працуе на карысць Радзімы першая чарга НПЗ. Растуць падмуркі другой чаргі волата над Прыпяцю.

Леанід ПРОКША.

Па апошняму слову навукі і тэхнікі абсталяваны шматлікія кабінецы, лабараторыі, аўдыторыі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна. Тысячы студэнтаў праводзяць тут эксперыменты, займаюцца навуковай работай, рыхтуюцца стаць добрымі спецыялістамі сваёй справы. Многія выпускнікі БДУ паспяхова працуюць у розных кутках нашай неабсяжнай краіны.

НА ЗДЫМКУ: студэнты I курса фізічнага факультэта Аляксандр КАПУТЭРКА, Ігар ХАРУНЖЫ, Міхаіл БАЁК, Анатолий КІСЛЫ.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

миллиона тонн — также самый большой показатель в мире.

В последние годы у нас уделяется несравненно больше, чем раньше, внимание интенсификации сельскохозяйственного производства. Этого требуют возросший спрос населения на продукты питания, новые потребности промышленности в сырье. Все более щедрые плоды дает осуществление долгосрочной программы развития сельского хозяйства, в основе которой лежит быстрый рост капитальных вложений, увеличение поставок минеральных удобрений, машин и механизмов, электроэнергии, строительных материалов, мелиорация земель.

Валовой урожай зерна, несмотря на нелегкие погодные условия, составил 195,6 миллиона тонн. Это меньше, чем в рекордном 1973-м, но больше, чем в любом другом году, за всю историю страны. Получен самый высокий урожай хлопчатника — 8,4 миллиона тонн. Советский Союз уже не

сколько лет занимает первое место в мире по урожайности этой важной технической культуры.

Для сельского хозяйства прошлый год был примечателен еще и началом осуществления грандиозной программы работ по комплексному развитию нечерноземной зоны страны. Цель проводимых мероприятий — добиться на этих огромных территориях высоких и устойчивых урожаев, высокопродуктивного ведения животноводства на промышленной основе.

За год национальный доход страны увеличился на 14 миллиардов рублей и составил почти 350 миллиардов рублей. Это означает, что существенно расширились возможности государства полнее удовлетворять материальные и культурно-бытовые потребности людей. В то время как в развитых капиталистических странах «галолирующая» инфляция, быстрый рост цен на потребительские товары оставили далеко позади рост заработ-

ной платы, в СССР реальные доходы в расчете на душу населения поднялись за 1974 год на 4,2 процента.

В минувшем году завершено повышение минимума зарплаты, а также ставок и окладов среднеоплачиваемых рабочих и служащих производственных отраслей в восточных районах и продолжалось осуществление этих мер в европейской части страны. Существенно увеличены пенсии инвалидам войны и труда. Причем все эти мероприятия проводились в условиях стабильности или же снижения цен на основные потребительские товары, что позволило увеличить их продажу населению. В среднем семья из четырех человек покупала в прошлом году товаров на 575 рублей больше, чем в начале пятилетки.

Достигнутые успехи создали прочную основу для роста экономики нашей страны в нынешнем, завершающемся году пятилетки.

Борис СУРГАНОВ, кандидат экономических наук.

ТРЫ ДАТЫ

Хачу расказаць вам, як мы, савецкія жанчыны, вось ужо 30 год жывучы на чужыне, праводзім патрыятычную і культурна-асветную работу. Сёлетні год для нас асаблівы: мы будзем святкаваць 30-годдзе вялікай Перамогі над фашызмам, 30-годдзе існавання Саюза савецкіх грамадзян у Бельгіі, да таго ж 1975 — Міжнародны год жанчыны.

17 мая ў Бруселі, у нашым цэнтральным праўленні, намечана вялікае свята з удзелам усіх аддзелаў ССГ. Будзе ўрачыстая част-

ка, канцэрт мастацкай самадзейнасці, рускі буфет. Аформім мы і выстаўку, якая расказае аб дзейнасці нашай арганізацыі, пачынаючы з 1945 года.

Ветэраны атрымаюць ганаровыя граматы.

У гонар Дня Перамогі ў красавіку ў Савецкім пасольстве ў Бельгіі для членаў ССГ будзе наладжана свята з дакладам, паказам савецкага кінафільма, банкетам.

У нашым аддзеле горада Шарлеруа мы ўрачыста адзначылі 8 Сакавіка, падрыхтавалі выстаўку аб рабоце жанчын-актывістак, самым актыўным уручылі кветкі, памятныя падарункі. Выступіў хор. Мужчыны падрыхтавалі нам пачастунак. Была руская музыка, песні.

У аддзеле мы таксама рыхтуем і да Дня Перамогі. Матэрыялы маем, дзякуючы дапамозе «Голасу Ра-

дзімы» і Беларускага таварыства.

У нашым аддзеле, як і наогул у ССГ, пастаянна адзначаюцца ўсе знамянальныя даты Радзімы. Мы з вялікай увагай сочым за поспехамі нашай вялікай краіны, ганарымся і жывём імі.

Са шчырай павагай.
Марыя ГАРОХ.
Бельгія.

У АДДЗЕЛЕ ДРУЖНАЯ РАБОТА

Я рэгулярна атрымліваю газету «Голас Радзімы» і слухаю перадачы радыёстанцыі «Савецкая Беларусь». Пачынае гаварыць родны Мінск, у пакоі раздаецца голас любімай Бацькаўшчыны і вялікай радасць

перапаўняе мяне. У гэтыя мінуты я нібы дома, здаецца, бачу родныя прасторы, чую песню жаўрука, удыхаю пах роднай зямлі. Гучыць песня. У ёй — шэст беларускіх белапольных бяроў, радасць і сум. Слухаю яе, і слёзы градам коцяцца па шчаках. Вялікае дзякуй за клопат пра нас.

У нашым Антверпенскім аддзеле ідзе дружная работа. Кожны панядзелак мы збіраемся на рэпетыцыю хору або чытаем беларускую савецкую прэсу, а таксама часопісы «Работница», «Советская женщина», «Здоровье» і іншыя.

Нашы лектары знаходзяць цікавыя матэрыялы, якія раскажваюць аб жыцці на Радзіме. Збіраюцца разам, мы слухаем расказы зямлячак, якія летам пабывалі ў Савецкім Саюзе. Стаўшы дыханне, слухалі жанчыны расказ Валі Малькевіч аб яе

роднай Беларусі, Мінску. Паказвала яна многа здымкаў з Хатыні.

Мая паездка ў Мінск таксама была незабыўнай. Я не бачыла горад 8 год, але як ён змяніўся за гэты час! Сёлета зноў з сынам і мужам збіраемся прыехаць у Беларусь, абавязкова зойдем у рэдакцыю і Беларускае таварыства.

Яшчэ нас, маці, вельмі радуе тое, што разам з намі на нашы панядзелкі прыходзяць дзеці і нават унукі. Разам з Аняй Верхавенка ў хоры спявалі два яе сыны, а цяпер прыходзіць шасцігадовая ўнучка Патрысія. Яна з вярхім поспехам раскажвае вершы на рускай мове.

Наогул жа наш Антверпенскі аддзел ужо некалькі год займае першае месца сярод калектываў мастацкай самадзейнасці.

Тамара КРАСІЛЬНІКАВА.
Бельгія.

Канстанцыя БУЙЛО.

Хоць зіма яшчэ злуецца
І марозіць сцюжай лютай —
Сонца радасней смяецца,
Ледавыя точыць пумы.

Скора, скоры — як ні злуйся,
А зіме здавацца трэба!
Што ж, ідзі, вясна, красуйся,
Песня сонца льецца з неба.

МУЗЕЙ ПАЛКА «НАРМАНДЫЯ- НЁМАН»

У гады Вялікай Айчыннай вайны французскай лётчыка-добраахвотнікі палка «Нармандыя-Нёман», разам з нашымі асамі змагаліся супраць фашыстаў на савецкай тэрыторыі. Адна з эскадрылляў палка прымала ўдзел у вызваленні Барысава. Храбра біліся з ворагам у беларускім небе французскія пілоты. Многія з іх пагеройску загінулі.

Барысаўчане свята шануюць памяць аб баявой садружнасці. Адна з вуліц горада носіць імя Нармандыя-Нёман. Гэта ж ганаровае званне прысвоена некалькім піянерскім атрадам, школе. Але сапраўдным помнікам адважным французскім воінам з'яўляецца музей баявой славы, створаны ў 9-й сярэдняй школе. Тут сабрана больш за 800 экспанатаў.

Экспануюцца газеты на рускай і французскай мовах, зводкі Саўінфармбюро, фатаграфіі лётчыкаў з аўтаграфамі, лістоўкі, кнігі, магнітафонныя запісы. Паміж вучнямі і былымі лётчыкамі і роднымі загінуўшых палкаў вядзецца пастаянная перапіска. У адной з вітрын захоўваецца форма Жака Гастона. Ён загінуў пры вызваленні Барысава. Форму прывезла ў музей маці героя Александрына Гастон. Яна павывала на магіле сына, наведвала музей і пакінула ў кнізе ганаровых гасцей такі запіс: «Калі б мне давялося выбіраць другую радзіму, я б выбрала Беларусь».

Цёплыя пісьмы даслаі школьнікам былы лётчык Марыс Ляфейр, былы капітан, зараз генерал Леон Кюфо, былы ўдзельнік баёў, а зараз старшыня аднаго з аддзяленняў таварыства «Францыя—СССР» Канстанцый Фельзэ і многія іншыя.

Нядаўна музей папоўніўся новымі экспанатамі. Ветэраны палка «Нармандыя-Нёман» уручылі школе бронзавы медаль, адліты спецыяльна для музея, альбом з фотаздымкамі савецкіх самалётаў, на якіх змагаліся французскія лётчыкі, юбілейныя значкі, а таксама дыяфілмы аб садружнасці савецкіх і французскіх воінаў.

Савецкі камітэт ветэранаў вайны за вялікіх заслугі ў ваенна-патрыятычным выхаванні школьнікаў узнагародзіў музей Ганаровай граматай.

Л. ФРЫД.

БЕССМЯРОТНЫ ГАРНІЗОН

Дарога да перамогі савецкага народа над германскім фашызмам пачыналася з першых дзён вайны, з Брэста. Ап'янеўшы ад лёгкіх поспехаў на Захадзе гітлераўскія войскі на працяглых рубяжах нашай краіны сутыкнуліся з рашучым супраціўленнем. Невялікі гарнізон Брэсцкай крэпасці стаяў насмерць, амаль месяц адбіваючы атакі часцей 45-й пяхотнай дывізіі, якая лічылася адной з лепшых у арміі «вялікага рэйха».

Кадры фашысцкай кінахронікі, якія дэманструюцца цяпер у музеі Брэсцкай крэпасці, даюць нагляднае ўяўленне аб тым, што давялося звадаць яе абаронцам. Лавіны бомб абрушваюцца на гэты кавалак зямлі. Мора агню там, унізе, дзе, здаецца, не можа ўцалець нішто жывое: з самалётаў, акрамя бомб, скідвалі бочкі і бакі з бензінам. Раптоўная цішыня, нямецкія штурмавікі, якія крадуцца ўздоўж сцен, паліваюць амбразуры палаючымі струмянямі з агнямётаў. Але крэпасць ажывае, страчае аўтаматы і кулямёты савецкіх салдат, атака зноў адбіта.

Нацысты закінулі ў тыл савецкіх войск вялікую групу дыверсантаў. Узначальваў яе небезвядомы Ота Скарцэні. Пазней у кнізе «Спецыяльныя заданні» Скарцэні пісаў: «Рускія ў цэнтральнай крэпасці горада працягвалі аказваць адчайнае супраціўленне... Мне даводзілася прабірацца паўзком, бо варожыя снайперы білі без промаху. Рускія адхілілі ўсе прапановы аб капітуляцыі і спыненні бескарэснага супраціўлення. Некалькі спроб падкрэсілі да крэпасці і авалодаць ёю штурмам закончыліся няўдачай. Мёртвыя салдаты ў шэра-зялёных мундзірах, якія ўсеялі прастору перад крэпасцю, былі красамоўным таму сведчаннем... Рускія змагаліся да апошняй хвіліны і да апошняга чалавека».

Трэба дадаць: змагаліся нават тады, калі падшылі да канца запасы вады і прадуктаў.

У баях за Брэст 31-я пяхотная дывізія і меўшая асаблівую прыхільнасць Гітлера 45-я, якая першай уступала ў Парыж і Варшаву, панеслі буйныя страты. Звесткі аб гэтым дайшлі да начальніка штаба сухапутных войск фашысцкай Германіі генерал-палкоўніка Гальдэра. Па яго загаду

было прызначана спецыяльнае расследаванне дзеянняў гэтых дывізіяў. Гэта расследаванне даручылі генерал-інспектару артылерыі Бранду. 28 чэрвеня Гальдэр запісаў у сваім дзённіку: «Генерал Бранд: справаздача аб баях за Брэст-Літоўск... Супраціўленне войск праціўніка, якія змагаюцца фанатычна, было вельмі моцным, што выклікала вялікія страты... Памылак у дзеяннях дывізіяў, відаць, не было».

Былы начальнік штаба 4-й нямецка-фашысцкай арміі Блюментрыт сведчыць: «Пачатковая бітва ў чэрвені 1941 года ўпершыню паказала нам Чырвоную Армію. Нашы страты даходзілі да 50 працэнтаў». Расказваючы аб бітвах за Брэсцкую крэпасць, ён піша, што савецкія воіны абараняліся... «да апошняга, нягледзячы на цяжкія бамбёжкі і абстрэл з буйнакаліберных гармат. Там мы даведаліся, што значыць змагацца па рускаму спосабу».

З трох з палавінай тысяч абаронцаў крэпасці, якія складалі яе гарнізон, у жывых засталіся нямногія. У Брэсце жыве адна са сведкаў абароны — Дар'я Дзімітраўна Прахарэнка, удава загінуўшага лейтэнанта Івана Прахарэнікі. Разам са сваімі трыма дзецьмі, разам з іншымі жонкамі і дзецьмі камандзіраў яна знаходзілася ў крэпасці першыя дзевяць дзён змагання.

— Абарону Усходняга форта, — раскажвае Дар'я Дзімітраўна, — узначалі маёр Гаўрылаў і палітрук Скрышнік. Мне запомніўся Скрышнік, вельмі стойкі і добры чалавек. Ён асабліва ўважлівы быў да жанчын і дзяцей, сачыў за тым, каб здабытую з вялікай цяжкасцю ваду ў першую чаргу атрымлівалі раненыя і дзеці. Ён арганізаваў прыём байцоў у партыю. Ён гаварыў нам, жанчынам: «Калі ўцалеце, раскажыце аб тым, што тут было і як мы паміралі».

Кінахроніка зафіксавала наведванае геранічна паўшай крэпасці Гітлерам і Мусаліні ў іх першай паездцы на Усходні фронт: сваімі вачыма яны хацелі пераканацца ў тым, што легендарная крэпасць не міф, не здань, а жорсткае сведчанне сілы духу савецкіх салдат. Кадры хронікі зазіялі змрочны выраз твараў фашысцкіх верхаводаў.

Нечаканя для ворага лічбы страт, выключная мужнасць, праўленая абаронцамі крэпасці, былі грозным прадвесцем для фашысцкіх войск, праорцтвам будучых паражэнняў на палях Падмаскоўя, на берагах Волгі, у той жа Беларусі, дзе ў 1944 годзе, між іншым, сярод многіх іншых фашысцкіх злучэнняў, разгромленых у ходзе аперацыі «Баграціён», была поўнаасцю знішчана і 45-я пяхотная дывізія, якая тут упаміналася.

У шасцідзсятых гадах у Заходняй Германіі выйшла кніга нямецкага ваеннага пісьменніка Паўля Карэла «Вайна Гітлера супраць Расіі», у якой падводзіцца некаторыя вынікі. Героі Брэсцкай крэпасці, піша Паўль Карэл, заслужылі сваё месца ў савецкай гісторыі. «Тое, як яны змагаліся, іх стойкасць, іх адданасць абавязку перад тварам безнадзейных цяжкасцей — усё гэта было тыповым праўленнем баявога духу і сілы супраціўлення савецкага салдата».

«Стойкасць і самаадданасць абаронцаў Брэста зрабілі вялікае ўражанне на германскія войскі, — працягвае ён. — Ваенная гісторыя ведае толькі некалькі прыкладаў падобнага грэбавання смерцю».

...На тэрыторыі крэпасці ўзведзены некалькі гадоў назад велічны мемарыял. Ён створан на добраахвотныя ўзносы савецкіх людзей, якія жадалі ўвекавечыць памяць аб героях. За кароткі час было сабрана каля двух мільёнаў рублёў. На гэтыя ж сродкі былі заказаны для нашчадкаў разваліны крэпасных будынкаў.

Штогод мемарыял наведваюць да паўмільёна чалавек. Тут урачыста праводзяць юнакоў, якія ідуць на службу ў Савецкую Армію, тут малодшыя салдаты прымаюць прысягу на вернасць Радзіме, сюды прыносяць кветкі маладажонаў, і брэсцкія школьнікі становяцца ў ганаровую варту ля Вечнага агню, запаленага на крэпасным двары, дзе змагаўся бессмяротны гарнізон.

Аркадзь КУДРА.

ДЖОРДЖ ТАЙНС В ГОСТЯХ У АМЕРИКАНЦЕВ

«АФРО-АМЕРИКЭН», ВАШИНГТОН

Чарльзу Тайнсу и его жене Мэри, живущим на Франклин-стрит в Ист-Орландж (пригород Нью-Йорка), пришла открытка из Москвы. А через две недели в гости к Чарльзу из России приехал его брат Джордж Тайнс.

В 1931 году Джордж Тайнс, выпускник Вильберфордского университета, с группой американских специалистов приехал в Советский Союз, чтобы помочь молодой социалистической стране в выполнении первой пятилетки (контракт предусматривал работу американских специалистов в промышленности и сельском хозяйстве). Уроженец Роанока, штат Вирджиния, Тайнс не собиравшись оставаться в России на всю жизнь. «Я завербовался на два года, — рассказывает Тайнс. — После первых двух лет работы продлил контракт еще на два года. Потом работал во многих уголках Советского Союза и по-настоящему полюбил эту страну. В 1939 году я стал гражданином Советского Союза. Вместе со всеми советскими людьми радовался и был безгранично счастлив, что принимал участие в строительстве нового и действительно равноправного общества.

Соединенные Штаты я покинул в тяжелые времена экономического кризиса, когда жизнь там поистине стала невыносимой. Приехав в Советский Союз, я словно очутился совсем в другом мире, где осуществились заветные мечты моих негритянских братьев. Россия не знает ни расизма, ни дискриминации. Обычные рабочие имеют то же самое, что и специалисты. Медицинская помощь и больницы бесплатные. Квартиры не дороги. Каждый ребенок учится с раннего возраста. Нет деления на бедных и богатых. Никто не чувствует себя угнетенным».

Сын Тайнса, Слава, который вырос в Советском Союзе, рассказывает: «Где бы мы ни жили, я чувствовал, что мой отец — уважаемый человек. Многие в США этому не поверят, но когда я был маленьким, я даже не знал, что мой отец — из Соединенных Штатов. Не было ни одного случая, когда бы мне показалось, что мой отец чужой, иностранец, что к нему относятся по-другому».

Тайнс, который видел, как «Россия из отсталой страны превратилась в передовую», говорит: «В Советском Союзе я нашел свою судьбу, лучшую судьбу и лучшее общество, в котором не существует расовых проблем и нет безработицы. В России матери, которые работают, могут оставлять своих детей дошкольного возраста в государственных яслях на целую неделю. Одеваются здесь тоже по моде, и вообще люди следят за модой. Уровень жизни в России улучшается с каждым годом. У нас нет больших автомобилей и небоскребов, но у нас есть малолитражные автомобили, и с жильем стало гораздо лучше».

По поводу улучшения отношений между СССР и США Тайнс высказался одобрительно. Он выразил надежду, что в будущем «отношения между двумя великими державами будут более дружественными и будут отличаться большим взаимопониманием».

После многолетнего отсутствия Тайнс впервые приехал в США. «Все идет вспять, условия жизни ухудшаются, — такой увидел он жизнь у себя на родине. — Во мне еще живы воспоминания о днях моей юности. Я родился и жил на юге, так что много могу рассказать о дискриминации, особенно в школах. Окончив Вильберфордский университет, я получил диплом и право преподавание в школе, правда, диплом давал мне право преподавать только в негритянских школах. Я не могу долго оставаться в США из-за угнетающей меня атмосферы расизма и дискриминации».

Когда мы спросили его, скучает ли он по чему-либо в Соединенных Штатах, он ответил: «Тоскую только по друзьям и родным».

У ЖЫЦЦІ кожнага чала-века надыходзіць такі час, калі ён найбольш востра і часта ўспамінае мясціны свайго дзяцінства, родную вёску, бацькоўскую хату.

Відаць, быў такі момант і ў жыцці Іосіфа Ламакоскі, калі ён у Злучаных Штатах Амерыкі ўзяўся за пяро і напісаў ліст на Радзіму, якую пакінуў яшчэ да першай сусветнай вайны.

Вось толькі ліст не застаў у жывых адрасата, і адказ напісаў яго сын Станіслаў Сяліцкі.

Наладзілася перапіска. Заакіяўскі сваяк у сваіх лістах хваліўся, што ён фермер, мае 115 кароў, кавалак зямлі, свой трак-

тыла. А можа спалохаўся, — дзядзька весела ўсміхаецца, — што я на яго долары разлічваю хату рамантаваць. То ён памыліўся! Грошай сваіх хапіла, а дзяржава дапамагла будавацца: сельсавет выдзеліў лесу і шыферу, а саўгас даў на гэты час некалькіх рабочых з будаўнічай брыгады.

Станіслаў Іванавіч падыйшоў да акна, спыніўся, задуманна аглядаючы падворак, затым павярнуўся да мяне:

— Вось думаю, ці варта было майму сваяку так далёка ехаць у пошуках шчасця? Відаць, не солідка яму там даводзілася, калі нават прозвішча сваё змя-

нчадкам. Стася стала даяркай, а Ганна — даглядчыцай цялят, малодшы сын Антось — член брыгады па вырошчванню і нарыхтоўцы кармоў. Яго жонка Ніна — ветэрынарны фельчар. Старэйшыя сыны Станіслава Іванавіча, праўда, пацягнуліся да тэхнікі. Янка працуе шафёрам аўтобуса, а Адольф — токаркам. Але і гэта не дзіўна, бо і жывёлаводцы, і механізатары найбольш распаўсюджаныя і самыя пачэсныя прафесіі ў нашых вёсках. Дзядзька Стася даўно па заслужаным адпачынку. У мінулым годзе яму споўнілася восемдзесят. Клопат у яго зараз адзіны: разам з жонкай наглядаць за ўнукамі-непаседамі. Вось і зараз Антосевы сы-

ШЧАСЦЕ ПРАЦАЙ ЗДАБЫВАЮЦЬ

тар, дом. Напэўна для таго, каб падкрэсліць сваю заможнасць, ён да кожнага ліста прыкладваў адзін або нават некалькі долараў. Але чым даўжэй цягнулася перапіска, тым часцей у пісьмах з Амерыкі адчувалася незадаволенасць жыццём, усё часцей Ламакоскі скардзіўся на цяжкасці. А неяк аднойчы напісаў, што, напэўна, давядзецца прадаваць гаспадарку і падавацца на поўнач, бліжэй да канадскай мяжы, там, кажучы, жывецца лягчэй. Адчуваўся ў яго лістах і сум, Ламакоскі ўспамінаў Бацькаўшчыну, яе лясы і ў адным з лістоў папрасіў выслаць яму крыху сушаных баравікоў, маўляў, хоць раз яшчэ паспрабаваць іх пад старасць.

Успамінаючы пра гэты выпадак, Станіслаў Іванавіч, або, як мы яго па-суседску завём, дзядзька Стася, раскаваў:

— Напісаў я тады Іосіфу, што грыбоў можна паслаць, але самыя смачныя грыбы тыя, што сам набіраеш. Таму запрашаў сваяка прыехаць у госці. Маўляў, насушым баравікоў, колькі яму захочацца. У тым жа пісьме паведаміў, што задумаў перабудоўвацца, бо бацькоўская хата ўжо аджыла свой век.

Старую хату Сяліцкіх я добра памятаю. Нізенькая, пад саламянай страхой, з невялікімі ваконцамі, стаяла яна ў самай лагчыне. Не раз здаралася, што ў час вясновай паводкі вада віравала пад самымі вокнамі.

Даўно няма той хацінкі. На яе месцы, у засені векавых ліп і лістоўніцы, узвышаецца прасторны дом пад шыферным дахам, з шырокімі светлымі вокнамі і зашклёнай верандай.

Непазнавальна змяніліся і ўсе нашы Стукацічы. Шырокая вуліца, дабротныя будынкі ў зеленым садоў. З'явіліся і цагляныя дамы, аднак большасць — драўляныя. Аднавяскоўцы мае лічаць, што ў драўляных жыцц значна здаравей. Звычайнымі сталі блакітнае полымя газавых пліт, халадзільнікі, пральныя машыны, музычныя інструменты, сямейныя бібліятэчкі. У вёсцы, дзе жыве сорок сямей, налічваецца трынаццаць матацыклаў і тры легкавыя аўтамабілі.

— Дзядзька Стася! — звяртаюся я да суседа. — Што ж адказаў Ваш сваяк на запрашэнне?

— А нічога! Ён наогул пісаць перастаў. Да гэтага часу ніяк не зразумею, чаму ён не адказаў. Можна, сапраўды падаўся ў іншыя мясціны лепшай долі шукаць, а можа так што зда-

ніў — быў Ламака, а там, бачы, стаў Ламакоскі! І што гэта яму дало? Я сваім мужыцкім розумам даўно пераканаўся — за шчасцем не ганяюцца, за яго змагаюцца!

Мой сусед ведаў, што гаварыў. Тут, у вёсцы Стукацічы, ён нарадзіўся, жыў, адным з першых уступіў у калгас. Тут спаткаў свой лёс — звычайную, як і сам, сялянскую дзяўчыну Гэльку, калгасную свінарку. Іх сям'я жыла шчасліва, гадаваліся ўжо трое дзяцей. Але грывнула вайна...

Дзядзька Стася дапамагаў партызанам, а ў ліпені сорок чацвёртага стаў салдатам Савецкай Арміі. Асабліва запомніўся яму першы бой.

— Было гэта пад Ваўкавыскам, — раскаваў мне Станіслаў Іванавіч. — Поруч са мной тады ваявалі і іншыя стукачаны. Цяжкі быў бой, браток ты мой! Вось дзядзька твой, Мікола Баяровіч, загінуў у той дзень, а Іван Крэза быў паранены. Мне ж пашанцавала, і я пайшоў далей, на захад...

Ішоў салдат наперад, ішоў з баямі, вызваляў родную Беларусь, вызваляў братнюю Польшчу, дайшоў да Одэра. У лютым сорок пятага быў цяжка паранены і трапіў у шпіталь.

За фарсіраванне Одэра мае Станіслаў Іванавіч ордэн Славы III ступені, якім ўзнагароджваюць салдата не за поспех падраздзялення, узвода ці роты, а толькі за асабісты гераізм. На просьбу раскаваць, за што менавіта атрыманы ім ордэн і медалі, ён сціпла адмаваецца.

— Столькі часу прайшло, забылася многае. Ды хіба дзеля ўзнагарод мы ваявалі? — уздыхае дзядзька. — Нас другое клапаціла: як бы хутчэй з ворагам управіцца і да звычайнай працы вярнуцца.

Пасля шпіталью яго дэмабілізавалі па інваліднасці. Працаваць пайшоў конюхам. Па цяперашніх часах прафесія амаль забытая, але ў тыя цяжкія пасляваенныя гады коні былі асноўнай сілай калгаса. Працу конюха ён любіў і не прамяняў яе ні на якую іншую. Нават калі прапанавалі стаць брыгадзірам — не прыняў пасады.

Рабіў, як і ваяваў, з сялянскай шчырасцю. Не раз праўленне калгаса, а пасля і дырэктар саўгаса, прэміравалі Станіслава Іванавіча і жонку яго, Алену Вікенцьеўну, за выдатную працу.

Прыклад для многіх сям'я Сяліцкіх. Усе пяцёра дзяцей пайшлі ў бацькоў — сціплым, працавітым. Сялянская цяга да жывёлы стала як бы сямейнай спадчынай, што перадаецца на-

ны Віцька і Сяргей носяцца па пакоі.

Падпёршы далонямі калючы падбародак, Станіслаў Іванавіч глядзіць у акно на ціхую вясчэрнюю вуліцу. У пакой зайшла Алена Вікенцьеўна і ўключыла ўнукам тэлевізар. Дзядзька Стася нібы схамянуўся і зноў павярнуўся да мяне:

— Дык вось, браток ты мой! Я не ведаю, як бы склаўся мой лёс пасля вайны, каб я жыў у якой-небудзь Амерыцы. Мне, як інваліду вайны, выплачваюцца добрая пенсія, прадастаўляюцца ўсялякія льготы. Дарэчы, у канцы мінулага года мне, як ветэрану вайны, павялічылі пенсію на 20 рублёў у месяц. Жывём мы хораша і спакойна. Так што я на сабе адчуваю бацькоўскія клопаты нашай дзяржавы, усяго нашага народа аб абаронцах Савецкай Айчыны.

Людзі ў нашай вёсцы дружныя, шчырыя. Бывае, збяруцца вечарам суседзі, пасядзяць на лавачцы пад векавой бярозай ці ліпай, пагутараць пра жыццё, глядзіш, праз тыдзень уся вёска выйшла на своеасаблівы «суботнік». Вось так з'явіўся ў вёсцы водаправод (у кватэрах адпаведна — ванны), першы ў навакольных вёсках. Агульнымі намаганнямі разраўнялі і засыпалі жвірам вуліцу, за ваколіцай насадзілі бярозы.

Кожны год 9 мая ў святочным касцюме, да якога прышпілены франтавыя ўзнагароды, дзядзька Стася накіроўваецца за чатыры кіламетры ў суседняе мястэчка. На паўдарозе спыняе кая, каб на сонечным схіле Хлебнай гары набіраць букет медуніц. З веснавымі кветкамі ў руках з'яўляецца ён на месцачковых могілках. Паклаўшы свой сціплы букет да падножжа помніка на брацкай магіле воінаў, што загінулі ў час вызвалення Беларусі, дзядзька ціха адыходзіць у бок. Нейкі час стаіць у задуменні, з апущанай галавой, і нельга зразумець, ці то ён слухае прамовы выступаючых на мітыngu, ці ўспамінае нешта сваё.

Хтосьці з аднавяскоўцаў неяк запытаў у дзядзькі — ці не сваяк там яго пахаваны?

— Сваяк, кажаш? — перапытаў дзядзька. — Не, браток, не сваякі мае тут ляжаць і нават не знаёмыя, а проста байцы-чырвонаармейцы. А ці ж іх хто забывае?

Анатоль БАЯРОВІЧ.

Мінск. Новыя дамы ў Серабранцы.

ВАЙНА, ПЕРАМОГА, ПАМЯЦЬ

пачаў пісацца ўслед за падзеямі. Ужо ў гады вайны з'явіліся творы М. Шолахава, А. Талстога, А. Фадзеева, К. Сіманава, А. Твардоўскага, В. Васілеўскай, Л. Ляонава, П. Антакольскага, А. Суркова, М. Алігер, В. Бяргольца, М. Бажача, Я. Купалы, Я. Коласа, А. Куляшова... Але не летапісцамі адчувалі сябе савецкія пісьменнікі ў той час, а салдатамі Вялікай Айчыннай, іх творы былі грознай зброяй у барацьбе з ворагам.

Не лічаць сябе староннімі летапісцамі савецкія пісьменнікі і сёння, калі ўзнаўляюць падзеі далёкіх ваенных год. На матэрыяле вайны вырашаюцца праблемы самыя сучасныя: адданасць камуністычным ідэалам, вернасць абавязку, патрыятызм, інтэрнацыяналізм, сапраўдны гуманізм.

«Вайна ўзняла на якасна новы, выключна высокі ўзровень такіх народжаных сацыялізмам рысы чалавечых характараў, як калектывізм, інтэрнацыяналізм, дружба народаў, ператварыўшы іх у несакарэальную ідэю — маральную сілу, што процістаяла фашыскай ідэалогіі чалавеканенавісці, расізму і вандалізму. Вайна паказала не толькі трываласць і перавагу нашай грамадска-палітычнай сістэмы і ваеннай арганізацыі. Яна пераканаўча пацвердзіла духоўную, ідэйна-маральную перавагу савецкіх людзей над захопнікамі. З усёй паўнамоцнага пераканаўчасцю праявілася неадольная сіла марксісцка-ленінскай ідэалогіі, прайшлі праверку агнём і крывёю баявая і працоўная інтэрнацыянальная садружнасць і братэрства савецкіх народаў», — адзначаў П. Машэраў.

Літаратура перакідае мост паміж героікай вайны і нашымі сённяшнімі мірнымі буднямі, якім таксама неабходны і вернасць абавязку, і гатоўнасць самаахвяравання ў імя ідэалаў, і высокая чалавечнасць. Менавіта гэтыя каштоўныя якасці сцвярджаюць героі ваенных апошніх Васіля Быкава, творчасць якога атрыкала на нарадзе самую высокую ацэнку.

Мнагагранная і мнагапланавая савецкая літаратура аб вайне ўзняла шмат самых разнастайных пытанняў. Але, як значна ў сваім выступленні беларускі пісьменнік і літаратуразнаўца Іван Навуменка, яна не магла б развівацца, не адказаўшы на пытанне: «Што такое фашызм?» Здавалася, ці наогул патрэбна даводзіць свету, які ледзь не загінуў у павуціне злавеснай свастыкі, чалавеканенавісцкую сутнасць фашызму? Аднак урокі гісторыі былі забыты некаторымі буржуазнымі ідэолагамі з такой жа хуткасцю, з якой жыхары Лондана знялі са сваіх вокнаў цёмныя шторы маскіроўкі

Пісьменнік Аляксандр Чакоўскі, аўтар шырока вядомага рамана «Блакада», выступаючы на нарадзе ў Мінску, прывёў злавесныя факты «гітлераўскага рэнесансу» на Захадзе. Толькі ў 1972 годзе амерыканскі кнігагандаль зарэгістраваў дзевятнаццаць новых назваў кніг пра Гітлера. «Месца фюрэра ў амерыканскіх кіёсках і кнігарнях узрастае з кожным днём», — паведаміла нью-йоркская «Нэшнл абсервер». А заходнегерманскі «Шпігель» пісаў: «Ён зноўку тут праз 28 год пасля самагубства ў берлінскім фюрэрскім бункеры. Ён у кнігарнях, у газетных кіёсках, на кінаэкранах: Адольф Гітлер вяртаецца ў грамадскую свядомасць немцаў». Нават зроблены дакументальны фільм па «творы» пачварнага фюрэра «Майн кампф» — для хатняга карыстання.

Гэтыя спробы рэабілітаваць фашызм актывізаваліся напярэдадні 30-годдзя заканчэння вайны, таксама як і імкненне прынізіць, сказіць значэнне нашай Вялікай Перамогі. Супраць такіх спроб выступае савецкая літаратура аб вайне.

Хваляючым чалавечым дакументам, які з'яўляецца неабвержным абвінавачаннем фашызму, назваў Канстанцін Сіма-

наў кнігу беларускіх пісьменнікаў А. Адамовіча, Я. Брыля і У. Калесніка «Я — з вогненнай вёскі», а працу яе аўтараў — пісьменнікам падзвігам. «Фашызм яшчэ не мёртвы, — сказаў К. Сіманаў, — ён узнімае галаву. І нам давядзецца яшчэ працягваць гэтыя дакументы. Я ведаю, як нялёгка распытваць людзей аб самым страшным, што ім давядзецца перажыць. Гэта цяжкае выпрабаванне і для таго, хто адказвае на пытанні, і для таго, хто рашаецца іх задаваць. Але пытацца аб гэтым трэба, неабходна запісваць сведчання аб вайне, якія могуць даць яе ўдзельнікі, яе відавочцы і ніхто больш».

Мемуарная літаратура, успаміны выдатных савецкіх военачальнікаў, партызанскіх камандзіраў, радавых працоўнікаў ратнай справы, — гэта таксама бяспэжныя дакументальныя сведчання, якія раскажуць будучым пакаленням праўду аб мінулай вайне. На нарадзе ішла заклапочаная і дзелавая размова аб тым, як сабраць і захаваць для гісторыі ўсё, што ўтрымлівае памяць ветэранаў.

На заключным пасяджэнні, падводзячы вынікі работы нарады, сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў СССР Віталь Озераў назваў Усесаюзную нараду пісьменнікаў і крытыкаў — беларускай. Сапраўды, удзел у рабоце нарады ўсёй пісьменніцкай арганізацыі нашай рэспублікі, яркая прамова першага сакратара ЦК КПБ П. Машэрава, сустрэча літаратараў з зямлёй Беларусі-партызанкі, наведанне свяшчэннай Хатыні, паездкі ў Брэст, дзе сімвалам першага подзвігу савецкага салдата ўзвышаюцца руіны крэпасці-героя, а таксама на рубяжы гераічнай абароны Магілёва, іншыя месцы былых баёў — усё гэта мела вялікі ўплыў, садзейнічала таму, што нарада вылілася ў антыфашысцкі форум пісьменнікаў — ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны.

НА ЗДЫМКАХ: удзельнікі нарады наведалі мемарыяльны комплекс «Прарыў» каля Ушач; сустрэліся былыя партызаны-заслонаўцы Васіль ЛАЗОРСкі (злева) і татарскі паэт Закі НУРЫ; глыбока ўзрушаныя, слухалі пісьменнікі журботныя званы Хатыні; аўтографы чытачам дае М. ГРЫБАЧОУ; у родную Арменію павязуць беларускія сувеніры С. ХАНДЗІДЗЯН (злева) і Г. ЭМІН.

Фота У. КРУКА.

ХВІЛІНА ПАМЯЦІ

Конрада Вольфа — рэжысёра з Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі — савецкія кінааматары ведаюць па фільмах «Зоркі», «Лісі», «Наханне і абавязак», «Гоя», «Мне было 19».

Антыфашыст, удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, ён з 1943 года жыў у Савецкім Саюзе, дзе скончыў Усесаюзную дзяржаўны інстытут кінематаграфіі. У 1949 годзе ён вяртаецца на радзіму. Конрад Вольф прымае актыўны ўдзел у стварэнні кінамастацтва Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Большасць карцін ён прысвячае барацьбе з фашызмам. Праз лёс асобы рэжысёр раскрывае трагедыю нямецкага народа, ашуканага гітлераўцамі. Маральнае пераарыентаванне чалавека, які ўсвядоміў сваю асабістую адказнасць у барацьбе з фашызмам, — вось лейтматыў яго творчасці.

Вялікую цікавасць выклікаў нядаўні паказ фільмаў К. Вольфа ў Мінску. У беларускай сталіцы адбыліся сустрэчы гледачоў з рэжысёрам, выканаўцамі галоўных роляў. На адной з такіх сустрэч у Мінскім палацы мастацтваў, дзе адбылася прэм'ера новага фільма рэжысёра «Голы на стадыёне», Конрад Вольф сказаў:

— Гэты фільм аб тых, каму сёння 50, аб пакаленні, якое звязвае мінулае з будучым, а з другога боку, служыць буферам, які не дае сутыкнуцца мінуламу і сённяшніму. «Голы на стадыёне» — гэта фільм пра мастака, які працуе пастаянна, у любых умовах, бо інакш чалавек не можа. Чалавек — творца, а потым ужо скульптар, сталевар або сталяр.

— Мне ўразіў ваш палац мастацтваў, — працягваў К. Вольф. — Уразіў сам факт, што ён вырас на зямлі, якая зведала Хатынь. Пабыўшы ў Хатыні, я зноў перажыў хвіліны, у якіх задаў сабе пытанне: а ці ўсё ты зрабіў для таго, каб трагедыя больш не паўтарылася, каб сённяшняе пакаленне толькі ўяўляла сабе тое, што перажылі мы?

Р. БАКУНОВІЧ.

РОДНЫ КУТ ПАЭТА

Мой родны кут,
Як ты мне мілы,
Забывць цябе не маю сілы.

Менавіта гэтыя радкі ўсплываюць у памяці, калі знаёмішся з праектам добраўпарадкавання і рэстаўрацыі філіяла літаратурнага музея Якуба Коласа ў вёсцы Мікалаеўшчына.

Аб'ём работ вялікі і складаны. Увесь мемарыяльны комплекс дзеліцца на тры часткі: у вёсцы Акіньчыцы знаходзіцца хата, дзе нарадзіўся паэт, у леснічоўцы Альбуці прайшлі яго дзіцячыя гады, а ў Смольні Я. Колас упершыню сустрэўся з Я. Купалам.

З тых часоў шмат што змянілася. У Смольні, акрамя хаты і sklepa, нічога не захавалася. Ды і сама хата пераарыентавалася некалькі разоў, а гаспадарчая частка яе неават была разабрана і перавезена ў іншае месца. У Акіньчыцах пасля пакараў выраслі новыя пабудовы. У Альбуці змяніўся двор, няма старой агароджы.

Рэстаўратарам даводзіцца па крупных збірачых звесткі аб колішнім выглядзе памятных мясцін, вывучаць гісторыю беларускага народнага будаўніцтва мінулага стагоддзя, архіўныя матэрыялы і ўспаміны мясцовых жыхароў. К канцу года некаторыя пабудовы будуць адноўлены.

В. ПАТАПАВА.

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

літаратурнага адлюстравання подзвігу народа ў Вялікай Айчыннай вайне.

Тры дзесяцігоддзі аддзяляюць нас ад незабыўнага 9 мая 1945 года. Аднак, як сказаў, выступаючы на нарадзе, П. Машэраў, «мінулыя гады і дзесяцігоддзі не прыглушылі высокага і высакароднага гучання героікі Вялікай Айчыннай вайны. Гэта невычарпальная, чыстая крыніца, з якой мільёны і мільёны барацьбітоў за лепшую будучыню чалавецтва чэрпаюць натхненне і стойкасць, сталасць думак і пачуццяў, сілу духу і этанакіраванасць у сцвярджэнні высакародных камуністычных ідэалаў. І калі гэта правільна ў маштабах самых шырокіх гістарычных вымярэнняў, то трохі правільна ў дастасаванні да лёсу, спраў і здзяйсненняў нашага народа. Для савецкіх людзей вогненныя вёрсты мінулай вайны ніколі не былі і не будуць гісторыяй. Яны як вехі і нязгасныя маякі ў жыўой плыні народнага жыцця, у перамяненні і злітнасці традыцый пакаленняў...»

Людзі розных узростаў і прафесій, усе, у кім жыве трапяткое патрыятычнае пачуццё, пільна ўглядаюцца ў нядаўняе мінулае: яны імкнуцца не толькі глыбока зразумець, чаму і як пачалася самая грозная і найцяжэйшая з усіх войнаў, але і праікнуцца атмасферай таго суровага і гераічнага часу, убачыць і ўсвядоміць ва ўсіх падрабязнасцях і перыпетыях ход і маштабы гіганцкага проціборства з жорсткім ворагам, яшчэ і яшчэ раз асэнсавалі вытокі і веліч перамогі савецкага духу, сацыялістычнага ладу, нашай зброі».

Чатыры гады — зусім невялікі адрэзак часу нават у жыцці аднаго чалавека, але чатыры ваенныя гады — цэлая эпоха ў гісторыі Савецкай дзяржавы і лёсе ўсяго чалавецтва. Іх неацэнны вопыт нельга параўнаць з дзесяцігоддзямі. Кожная падзея гэтых вогненнага год: гістарычная бітва пад Сталінградам і невялічкі бой за безыменную вышыню, пераможны штурм Берліна і горкае адступленне ў 41-м — усё павінна знайсці поўнае, гістарычна правільнае адлюстраванне ў літаратуры. Нішто не павінна быць забыта і ніхто не павінен быць забыты. Гэтая думка была лейтматывам многіх выступленняў на нарадзе.

Савецкая літаратура стварыла мастацкі летапіс Вялікай Айчыннай вайны. Ён

3 УДЗЕЛАМ ГОРКАГА І КУПАЛЫ

Выстаўка, прысвечаная 70-годдзю першай рускай рэвалюцыі, аформлена ў Астремчаўскай сельскай бібліятэцы імя Ф. Паўленкава Брэскага раёна. На стэндах — творы У. І. Леніна, кнігі аб жыцці і рэвалюцыйнай дзейнасці М. Фрунзе, Н. Крупскай і іншых рэвалюцыянераў, зборнік «Апавяданні аб партыі» і іншыя матэрыялы.

У фарміраванні кніжнага фонду адной са старэйшых сельскіх бібліятэк Беларусі актыўны ўдзел прынялі вялікі пралетарскі пісьменнік М. Горкі, народны пясняр Беларусі Я. Купала і прагрэсіўны выдавец Ф. Паўленкаў. Янка Купала ў газеце «Наша ніва» шмат разоў пісаў аб дзейнасці Астремчаўскай бібліятэкі, высылаў ёй літаратуру, грошы. У маі 1907 года ў вёску прыйшла псылка з надпісам: «Астремчаўскай бібліятэцы. Беларусь. Ад Горкага».

За папулярызаванне забароненай царскай цензурай літаратуры бібліятэка неаднаразова падвяргалася рэпрэсіям. А ў гады панавання буржуазнай Польшчы была закрыта. Сваю работу яна аднавіла толькі пры Савецкай уладзе.

Цяпер кніжны фонд бібліятэкі, якой карыстаюцца хлебаробы калгаса «Памяць Ільіча», перавышае 13 тысяч тамоў.

ГІСТОРЫЯ АДНАГО ПАРТРЭТА

Экспазіцыя Пінскага краязнаўчага музея папоўнілася яшчэ адным экспанатам. Гэта партрэт У. І. Леніна, выгравіраваны на лагунным лісце мастаком А. Хухрыкавым. Цікавы шлях партрэта да музейных стэндаў.

...У вёсцы Галева Пінскага раёна была раскватаравана адна з часцей Чырвонай Арміі. Воіны, што спыніліся на пастой у доме Б. Палешчука, прывезлі з сабой партрэт Леніна і павесілі яго на сцяне.

У першы дзень Вялікай Айчыннай вайны салдаты па баявой трывозе пакінулі вёску. Калі Галева акупіравалі фашысты, Барыс Ануфрыевіч і Марыя Яраславаўна надзейна схавалі партрэт Ільіча. Пасля вызвалення рэспублікі ад гітлераўскіх акупантаў ён зноў заняў сваё месца ў доме.

Затым гравіюра доўгі час знаходзілася ў адным з чырвоных куткоў будаўнічага ўпраўлення, дзе малодшы сын Палешчукоў Іван працуе брыгадзірам. Цяпер будаўнікі перадалі партрэт У. І. Леніна раённаму краязнаўчаму музею. Навуковыя супрацоўнікі вядуць пошук салдата-гравёра А. Хухрыкава.

І УСЕ Ж не выпадкова выбраў ён для сваёй дэпутатскай справаздачы гэты ўрачысты дзень — 9 мая. Аўтобус лёгка каціўся ў напрамку да Смалевіч, дзе ў раённым доме культуры мелася адбыцца сустрэча. На задніх сядзеннях шумела моладзь — студэнты Беларускай кансерваторыі, якія павінны былі ўдзельнічаць у канцэрце для выбаршчыкаў. А іх нешматаслоўны рэктар Уладзімір Алоўнікаў сядзеў у глыбокім задуменні ля акна.

Бывалі ў яго такія хвіліны, калі нечым устрывожаная памяць зноў вяртала да перажытага. Вось прамільгнуў за акном круталобы ўзгорак, за якім стаіць вёсачка Рудня, і на яго быццам павяла парахам дымам тых дзён.

...22 чэрвеня 1941 года Уладзімір Алоўнікаў здаваў апошні выпускны экзамен у Беларускай кансерваторыі, калі ў аўдыторыю ўварвалася вестка: «Вайна!» Ён адыходзіў з плачучага Мінска з патушам бежанцаў па выпаленых дарогах. (Пазней, пасля вайны, ён напіша сюіту ў трох частках «Песні міру»). А тады ноч застала іх васьм тут, у Рудні, дзе жыхары далі бежанцам прытулак. Не мог ён у тую ноч нават падумаць, што амаль праз трыццаць гадоў будзе балаціравацца тут кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета Рэспублікі.

Пад Смаленскам выпускнік кансерваторыі Уладзімір Алоўнікаў запісаў добраахвотнікам у Чырвоную Армію і паскораным курсам закончыў Падольскае артылерыйскае вучылішча. 6 кастрычніка лейтэнант Алоўнікаў уступіў у першы свой бой ля рэчкі Угры.

З таго бою ён выйшаў жывым. А колькі іх было яшчэ наперадзе — цяжкіх, кровапралітных, у якіх ён пазнаў сапраўдную пану жыцця.

«Знаходжуся на фронце, — пісаў ён сябрам, — Званне наш старшага лейтэнанта і каманду батэрэй. Як я з кампазітара стаў афіцэрам-артылерыстам, раскажыце доўга, скажу карачей — такое было маё жаданне... Пакутліва перажываю адсутнасць музыкі. Паступова траціцца слых. Але не гэта галоўнае...»

Галоўным была будучыня Айчыны, яго будучыня, за якую ён ваяваў. Пад Сталінградам і

Таганрогам, Ізмаілам і Ачакавам, на Дняпры і Днястры, Дунаі і Балатоне... Ён выконваў абяцанне, дадзенае сябрам: «Наступаць буду ў тэмпе Presto, а беглы агонь з пушак толькі шаснаццатымі ў тэмпе Allegro без паўз».

Інакш ён не ўяўляў сваю работу на вайне. І калі ў час баёў за Адэсу Алоўнікаву прапанавалі вярнуцца ў тыл, у

свайго лепшага сябра Леаніда Татарынава. У памяць аб ім, аб маіх баявых сябрах я напісаў цыкл песень.

Кампазітар крануў клавшы, напеўная мелодыя палілася ў прыціхшую залу. І гэта эмацыянальная мова пачуццяў была асабліва зразумела тым, хто прайшоў праз суровыя выпрабаванні вайны, як сам Алоўнікаў. У многіх з іх былі свае

УВАЖАЕМЫЙ ЧИТАТЕЛЬ!

КАК БЫСТРО К ВАМ ПРИХОДИТ «ГОЛАС РАДЗІМЫ»!

СВОЕВРЕМЕННО ЛИ ПОЛУЧАЕТЕ ВЫ НАШУ ГАЗЕТУ!

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ ПРОСИТ ВАС ЗАПОЛНИТЬ ЭТОТ ЛИСТОК И ПРИСЛАТЬ ЕГО В РЕДАКЦИЮ.

СССР

г. МИНСК-ГСП,
ЛЕНИНСКИЙ ПРОСПЕКТ, 44
«ГОЛАС РАДЗІМЫ»

Пачтовая
марка

Перегнуть здесь

«Голас Радзімы» № 10 (1374) получил _____

(дата)

Имя и адрес _____

Линия отреза

ПАЕЗДКА Ў РУДНЮ

Саюз кампазітараў БССР, які аднавіў работу ў Маскве, ён адмовіўся. А ў пісьме да свайго настаўніка В. Залатарова, які хадаінічаў аб вяртанні таленавітага вучня да творчасці, далікатна, каб не пакрыўдзіць пажылога чалавека, тлумачыў прычыны такога цвёрдага рашэння:

«Для будучага шчасця нашага народа аднолькава неабходная і мая шумная, з грукатам «праца» на фронце, і ваша мірная праца. Для мяне было б вялікім шчасцем сустрэцца з вамі і пра многае-многае пагаварыць, але, бог ведае, ці суджана мне гэта? Пакуль я жывы і здаровы, хоць змяніўся — і знешне і ўнутрана».

У той час Уладзіміру Алоўнікаву ішоў дваццаць чацвёрты год — узрост, які мы сёння называем юным. Але ўжо тады ён цвёрда ведаў, аб чым будзе яго музыка.

...Ён выйшаў з глыбіні сцэны, на якой традыцыйна стаяў пад чырвоным сукном стол, побач трыбуна і адкрытае фартэпіяна, быццам таксама гатовае да справаздачы. Стрымліваючы падступішае хваляванне, Алоўнікаў ціха пачаў раскажыць, як выконваў наказы выбаршчыкаў.

— Мне сёння хочацца, каб вы паслухалі песні, самыя дарагія для мяне, — сказаў Алоўнікаў, падышоўшы да фартэпіяна. — У апошнія дні вайны я страціў

брэсцкія крэпасці і хатыні, партызанскія кастры і халодныя акопы, горыч страт і радасці перамог. У гэтыя хвіліны дэпутат і кампазітар Алоўнікаў як бы зліліся ў адно цэлае. Між іншым, для яго гэтыя паняцці непадзельныя, аб чым у сваім «Дзёніку дружбы» ён запісаў:

«Па свайму прызначэнню савецкі мастак павінен быць у першых радах змагароў за камунізм. Яго талент належыць народу, і толькі народу ён павінен служыць. Хто ўхіляецца ад гэтай пачэснай справы, той пакідае поле бою...»

Цікавая гісторыя гэтага дзёніка. Аднойчы ветэраны Мінскага аўтазавода папрасілі Алоўнікава напісаць песню аб праслаўленым калектыве. Кампазітар згадзіўся і стаў часта бываць у цэхах — ужывацца ў рабочы калектывы. А калі даведаўся, што заводскай самадзейнасці патрэбна дапамога, узяў шэфства над ёй. У дзёніку, які ён пачаў весці, растлумачыў сваю мэту так:

«Хочацца, каб да вялікай вытворчай славы Мінскага аўтамабільнага прыбавілася яшчэ і слава самага спяваючага завода».

Адна за другой запаўняюцца жыццёвымі ўражаннямі старонкі дзёніка, часам і не вельмі прыемнымі.

«Увесь дзень на заводзе. Гутарыў з начальнікам цэха. Зразумеў: вельмі патрэбны тут кваліфікаваны мастацкія кі-

раўнікі. Пад вечар размова з дырэктарам, парторгам і сакратаром камітэта камсамола. Адчуваецца недавер да пачынення. Нарэшце пераканаў заслухаць пытанне аб падрыхтоўцы да агляду на камітэце. Потым пайшоў на рэпетыцыю зводнага хору. З'явілася ўсяго чалавек трыццаць. Рэпетыравалі «Вячэрнюю песню» Шумана. А як патрэбна цікавая маладзёж-

«Музыку справядліва называюць вязнем душы. Каб праўдзіва гаварыць, трэба добра ведаць, якімі думкамі, пачуццямі жыве народ».

Ён піша сімфанічныя творы, музыку для кінафільмаў і тэатральных спектакляў, шмат працуе з аўтарамі, адкрываючы імёны маладых паэтаў-песеннікаў. І ездзіць, ездзіць, ездзіць. Алоўнікаў — нястомны збіральнік народных песень, мелодый. Ён іх беражліва запісвае, а пасля праслухоўвае гадзінамі, быццам жадаючы ўвабраць у сябе сакавітыя народныя напевы. Гэтай непаўторнай напеўнасцю, сапраўднай народнасцю напоўнены яго сімфанічныя паэмы «Нарач», «Партызанская быль», многія песні. З адной з іх — «Радзіма мая дарагая» — штодзень пачынаюцца перадачы рэспубліканскага радыё і тэлебачання.

...Канцэрт зацягнуўся. Калі выйшлі з клуба на плошчу, пачаўся святочны салют у Мінску. Адсюль было добра відаць, як узнімаліся рознакаляровыя агні ў цёмнае неба.

Вярталіся ў Мінск той жа дарогай. Студэнты нападзюга, з нейкім затоеным сумам спявалі:

Прошла война. В заботах
и работе
На четверть века постарел
солдат.
Лишь воспоминанья на
какой-то ноте
Его, солдата, память
бередят.

Яму ўспомнілася гісторыя песні. Гэтыя немудрагелістыя радкі напісаў былы камандзір пагранічнай заставы Сяргей Архіпаў. Так, час бяжыць, а дым вайны яшчэ горкі для многіх на зямлі, невыдаленым асколкам сядзіць яна ў людскіх душах. Як той, што Алоўнікаў знайшоў аднойчы...

Ён дапамагаў знаёмым у вёсцы пілаваць дровы. Раптам змоўк рытмічны спеў пілы, наткнуўшыся на жалеза. Калі раскалолі дрэва, з яго выпаў бліскучы асколак, нават не крануць іржою. Цяпер ён ляжыць на рабочым сталё Уладзіміра Алоўнікава...

Т. АБАКУМОУСКАЯ,
А. ХОДЫРАЎ.

ПАВАЖАНЫ ЧЫТАЧ!

ЯК ХУТКА ДА ВАС ПРЫХОДЗІЦЬ «ГОЛАС РАДЗІМЫ»!
ЦІ СВОЕЧАСОВА АТРЫМЛІВАЕЦЕ ВЫ НАШУ ГАЗЕТУ!
РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ ПРОСІЦЬ ВАС ЗАПОЎНІЦЬ ГЭТЫ ЛІСТОК І ДА-
СЛАЦЬ ЯГО ў РЭДАКЦЫЮ.

Лінія адрэзу

СССР
г. МІНСК-ГСП,
ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44
«ГОЛАС РАДЗІМЫ»

Паштовая
марна

Складзі тут

«Голас Радзімы» № 10 (1374) атрымаў _____

(дата)

Імя і адрас _____

Лінія адрэзу

СПОРТ

ПРАВЕРКА ГАТОВНАСЦІ

Мацнейшыя гімнасты рэспублікі аспрэчвалі Кубак БССР. У спартыўнай зале Дома фізкультуры таварыства «Працоўныя рэзервы» выступалі ўсе члены зборнай каманды, за выключэннем В. Корбут, якая знаходзіцца ў Італіі, і А. Кошаль, якая захварэла. Гэта праверка гатоваўнасці да Спартакіяды народаў СССР.

Уладальніцай кубка сярод жанчын стала выхаванка «Працоўных рэзерваў» мінчанка Л. Горбік. Другое месца заняла мінская гімнастка Л. Савіна і трэцяе — віцебчанка С. Кудзінава.

Пасля абавязковай праграмы ў мужчын лідзіраваў чэмпіён рэспублікі М. Нядбалскі. Адно дзесятую бала прайграваў яму член алімпійскай зборнай каманды краіны М. Федарэнка. На трэцім месцы быў А. Малееў.

КУБАК

У ГАСПАДАРОЎ

У Ратамскім манежы Рэспубліканскай конна-спартыўнай школы каманды Латвіі, Гомельскай і Мінскай абласцей аспрэчвалі першынство на матчавай сустрэчы па коннаму спорту, прысвечанай

памяці Героя Савецкага Саюза Л. Даватара.
Кубак імя Даватара (за пераадоленне перашкод) заваяваў Мікалай Радкевіч з Ратамкі.
Камандную перамогу атрымалі коннікі Міншчыны.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА
і П. КРУХТАНАВА.

У СВЕЦЕ ЧАРОЎНЫХ ГУКАЎ

Лёгкакрылая лодка з пунсовымі ветражамі, якая імкліва нясецца па музычных хвалях, стала сімвалам чарговага Тыдня музыкі для дзяцей і юнацтва, што праходзіць у нашай рэспубліцы 1—7 сакавіка. Хлопчыкі і дзяўчынкі сустрэліся за гэты час з вядомымі беларускімі кампазітарамі і выканаўцамі, самадзейнымі мастацкімі калектывамі і музыказнаўцамі...

У адрозненне ад мінулага Тыдня, калі Мінск быў эпіцэнтрам усесаюзнага свята, сёлетняе адкрыццё адбудзецца ў Маскве 22 сакавіка і будзе праходзіць у дні вясенніх школьных канікулаў. А кожная рэспубліка праводзіць яго па-свойму.

У Беларусі ў Тыдні музыкі для дзяцей і юнацтва прымалі ўдзел творчыя калектывы Белдзяржфілармоніі, Дзяржаўнага камернага аркестра БССР, Мінскага і Маладзечанскага музычных вучылішчаў. У госці да школьнікаў Заслаўскай сярэдняй школы Мінскага раёна выязджалі вядомыя беларускія кампазітары Г. Вагнер і П. Ахраменка. У Пухавічах адбылася сустрэча з кампазітарам Ігарам Лучанком, лаўрэатам прэміі Ленінскага камсамола. Творчую справядачу перад равеснікамі трымалі студэнты кампазітарскага аддзялення Белдзяржкансерваторыі.

У многіх гарадах рэспублікі прайшлі конкурсы на лепшае выкананне песень ваенных год, а ў Дзяржынскім раёне наладзілі конкурс школьных сачыненняў на тэму «Музыка ў маім жыцці».

Лекцыі-канцэрты, музычныя спектаклі, агляды школьнай мастацкай самадзейнасці, сустрэчы з «дарослымі» самадзейнымі калектывамі дапамагалі школьнікам глыбей пазнаць чароўны свет музыкі. Тыдзень адкрыў новыя імёны юных талентаў. Так, Валодзя Дулаў, шасцікласнік з Мінска, напісаў некалькі фартэп'янных п'ес, якія сам выканаў у канцэрце 4 сакавіка. У той жа дзень у актавай зале Мінскай сярэдняй спецыяльнай музычнай школы выступаў трэцікласнік Сярожа Мікулік. Яго ледзь было відаць з-за раяля, але фартэп'янная мініяцюра юнага кампазітара і канцэртная полька выклікалі гарачыя апладысменты слухачоў.

Гасцямі беларускіх школьнікаў на Тыдні былі іх равеснікі з Вільнюскай школы мастацтваў імя Чурлёнса. У іх выкананні гукалі творы рускіх і замежных кампазітараў, шырока была прадстаўлена творчасць М. Чурлёнса.

ГУМАР

— Я чуў, што Прэсан жаніўся. Як, па-вашаму, па любові ці па разліку?

— І тое і другое. Дзяўчыну ён узяў па разліку. Грошы — па любові.

Муж вядзе машыну. Жонка ўвесь час гаворыць:

— Цішэй!

Цёшка перабівае яе:

— Хутэй!

Муж траціць цяргенне: — Хопіць! Хто вядзе машыну? Ты або твая маці?

Жонка:

— Ці не маглі б мы як-небудзь схадзіць у кіно?

Муж:

— Мы ж былі ў кіно!

— Так, але цяпер там ідуць гукавыя фільмы...

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97,
33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 407.

Каля тысячы чалавек прынялі ўдзел у заключным канцэрце агляду сельскай мастацкай самадзейнасці Мінскай вобласці. Трактарысты і даяркі, паляводы і прадстаўнікі сельскай інтэлігенцыі прадэманстравалі сваё песеннае і танцавальнае майстэрства. Гледачы былі ў захваленні ад самабытных вясковых вакальных калектываў, таленавітых музыкантаў, маляўнічых народных танцаў. Выступленню на мінскай сцэне папярэднічалі мясцовыя, раённыя і занальныя агляды самадзейнасці. У іх прынялі ўдзел звыш 58 тысяч чалавек.

НА ЗДЫМКАХ: Натальеўскі народны хор Чэрвеньскага раёна; аркестр цымбалістаў Дзягільянскага сельскага клуба [Дзяржынскі раён]; фальклорна-этнографічны ансамбль Навадвэржанскага лесазавода; удзельнікі народнага ансамбля танца «Крыжачок» Белдзяржуніверсітэта.

Фота А. ДУДКІНА і В. САШЫНА.

